

Bogár László: Háború és béke

2025 február 18. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

A felszínen orosz-ukrán háborúnak látszó összecsapás egy világháború három frontjának egyike, ezért olyan egyezség kell, ami lehet?vé teszi mindhárom front konfliktusainak kezelhet?ségét

Sed non est pax (de még sincs béke), latin mondás különös feszültségét az adja, hogy bár mindenki ezt akarja, de

még sincs béke. Eddig például azért, mert a nyugati uralmi tényez?k dönt? többsége úgy akart békét, hogy közben az orosz elnököt gyilkosnak bélyegezte, nemzetközi elfogató parancsot adott ki ellene, és megtiltotta, hogy bárki szóba álljon vele. Lehet persze úgyis békét teremteni, hogy az ellenséget megsemmisítem (lásd például a második világháborút), de ez a világ legnagyobb atomhatalmának láthatólag három év háború után is magas szint? támogatottságot élvez? elnöke esetében értelmezhetetlen.

Donald Trump új amerikai elnök az általa már a kampánya során is sokszor említett „józan ész” nevében egyszer?en felhívta az orosz elnököt, és megállapodott vele abban, hogy intenzív tárgyalásokba kezdenek el?bb a t?zszünet, aztán a globális békerendszer létrehozása érdekében. Ez a felszínen ukrán-orosz háborúnak látszó összecsapás egy világháború három frontjának egyike, ezért olyan egyezség kell, ami lehet?vé teszi mindhárom front konfliktusainak kezelhet?ségét. A Közel Kelet és a Távol Kelet frontvonalai ugyanannak a komplex rendszernek a világhatalmi „lemeztektonikáját” mutatják meg, amelynek örvényléseit egységes egészként szemlélve kellene lecsillapítani.

Henry Kissinger a hetvenes évek elején felismerte, hogy a következ? évszázad során a világhatalom központjában az Egyesült Államok, az akkor Szovjetunió néven futó Oroszország és Kína interakciós rendszere áll majd. Az amerikai geostratégia egyik dönt? elemének ezért azt tartotta, hogy mindenképpen meg kell akadályozni, hogy az oroszok és kínaiak között szoros és tartós egység jöjjön létre, mert egy ilyen komplexum legy?zhetetlenné válna. Aligha véletlen, hogy már a 19. század végének brit geopolitikája is ezt a komplexumot vélte a „világ szívének” („heartland”).

Az elmúlt évtized során azonban az amerikai világbirodalom kitartóan tett meg mindent annak érdekében, hogy olyan szoros egységbe olvassza össze két riválisát, ami az agg Kissinger szerint már-már az öngyilkossággal volt határos. Mentség nincs, csak magyarázat, és ez az, hogy az amerikai birodalom számára olyan fenyegetést jelentett a német-orosz-kínai birodalom eurázsiai komplex együttm?ködési rendszerének sikeres és gyors kiépülése, hogy csak egy nagyháború kiprovokálásával látta ezt romba dönthet?nek. A háború három éve alatt Európát valóban sikerült romba dönteni és elvágni az orosz és kínai birodalomtól, Oroszország bár kényszer?en átalakult, de nem omlott össze és pláne nem vált az amerikai világbirodalom kifoszthtató áldozatává. Kína viszont minden dimenzióban er?södött, és Oroszországgal való egyre szorosabb politikai, gazdasági, technológiai és katonai együttm?ködése legy?zhetetlen komplexummá teszi.

Az amerikai világbirodalom halálcsapdába került, összes adóssága már nagyobb, mint az összes vagyona, az elmúlt év során már ezermilliárd dollár fölé emelkedett az államadósság után fizetend? kamat, miközben a világháborút kirobbantó birodalom hatalmas katonai kiadásai még így sem érik el a kilencszáz milliárd dollárt. E végzetes csapdára válaszul két lehet?ség adódik a birodalom legfels? uralmi struktúrái számára. Az egyik a permanens világháború a szó szoros értelmében az egész világ ellen, hogy az így túszul ejtett világ folyamatosan fizesse számára az elemi szint? fennmaradáshoz szükséges „váltságdíjat”. E stratégia fajlagos költségei azonban exponenciálisan növekednének s így csak elmélyítenék a csapdát.

Ami most zajlik az egy olyan stratégiaváltás, amelyet egy a birodalmi szuperstruktúrákon belüli törésvonal megjelenése tett lehet?vé. E törésvonal másik oldalán most felépül?ben van egy olyan komplexum, amely kísérletet tesz arra, hogy két f? globális riválisával egyezséget kössön, mert a világháború mindhárom frontján csak hármuk együttm?ködése nyithat esélyt arra, hogy az emberiség önmegsemmisít? örvényei lecsillapuljanak. Donald Trump ennek a komplexumnak a megbízottja, mert karaktere ?t teszi alkalmassá arra, hogy ezt az eddig szokatlan, s?t értelmezhetetlen feladatot teljesíteni tudja.

A „három-test” problematika logikájára épül? új globális békerendszer még csak egy hipotetikus létez?, de arra már maga a koncepció megszületése is elégséges volt, hogy a bukott birodalom-rész olyan globális fegyverként használt intézményei, mint a USAID kártyavárként omoljanak össze. Persze a történelmi példák azt bizonyítják, hogy az ilyen hatalmi „triumvirátusok” elég instabil képz?dmények, mert mindig fennáll a „kísértés”, hogy a hármas két tagja titkos egyezségre építve a harmadik ellen forduljon. (A háromtest problémaként ismert kozmológiai paradoxon az elméleti fizikában is alátámasztja ezt az instabilitást.) Globális politikai példával élve elég arra gondolni, hogy 1938 és 1941 között el?ször a Nyugat és a német birodalom köt egyezséget az orosz birodalom ellen, aztán a német és orosz birodalom köt egyezséget a Nyugat ellen, végül a Nyugat és az orosz birodalom köt egyezséget a német birodalom ellen. Három év, három szerepl?, három paktum, miközben mindhárom birodalom azt hirdeti magáról, hogy sziklaszilárd elvek és értékek alapján mindig kiszámíthatóan cselekszik.

Csak remélni merjük, hogy most egy kicsit id?tállóbb és teherbíróbb konstrukció jön majd létre a „háromtestb?l”.

Európa részeként fájdalmas azzal szembesülni, hogy a földrész a globális háromtest számára nem létez? entitás. Tehetetlenül kell elviselnie, hogy e hármas az tesz vele, amit csak akar, itt a vége fuss el véle.

Bogár László

A szerz? közgazdász

www.magyarhirlap.hu

Ajánló